

POLICY

Datum
2018-12-04

Dnr
2018/000390-161

Beslutande
Kommunfullmäktige § 283
2018-11-27

Beteckning

Giltighetstid
2019-01-01 – 2022-12-31

Aktualitetsprövning/revidering senast
2021

Dokumentansvarig

Jonas Jansson, 0485-471 25
jonas.jansson@morbylanga.se

Handbok

Dokumentkategori

- Författningssamling
- Övergripande styrdokument
- Verksamhetseget dokument

Dokumentkoppling

Handbok för kris och säkerhet

Krisledningsplan för Mörbylånga kommun

Inledning

En kris kan orsakas av många olika typer av händelser och går inte alltid att förutse. Grunden för Mörbylånga kommuns krisledning består därför i flexibilitet och proaktivitet.

Mörbylånga kommun ska varje mandatperiod göra en analys av vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Kommunen ska utifrån risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod, fastställa en plan för hantering av extraordinära händelser. Vidare ska Mörbylånga kommun ha beredskap att hantera olika typer av kriser som kan drabba kommunens verksamhet. Kommunen har även det yttersta ansvaret för de människor som vistas i kommunen. Detta dokument beskriver hur Mörbylånga kommun på en central nivå organiserar, leder, samordnar, samverkar och kommunicerar vid en kris eller vid hot om kris inklusive extraordinära händelser och höjd beredskap.

Dokumentets disposition

Detta dokument berör inledningsvis krisledningsplanens syfte, mål samt lagstiftning. I avsnitt två beskrivs Mörbylånga kommuns krishantering i allmänhet. Avsnittet berör kommunens krishantering i stort och förtydligar bland annat roll och ansvarsförhållanden mellan den centrala krisledningen och förvaltningar. Det tredje avsnittet beskriver den centrala krisledningen och dess organisation.

Syfte

Syftet med kommunens centrala krisledningsplan är att klargöra kommunens organisation, uppgifter och ansvarsförhållanden vid ett krisläge. Dokumentet är kommungemensamt och reglerar den kommunövergripande krishanteringen. Med krishantering menas den operativa insats som utförs i huvudsak under en kris och är en del av kommunens krisberedskap.

Mål

Vid en samhällsstörning eller extraordinär händelse i kommunen samt om regeringen fattat beslut om höjd beredskap gäller följande:

Kommunens krisledningsorganisation ska ha förmågan att utifrån rådande risker och hot kunna utöva ledning och samordning i kommunen med uthållighet över tiden.

Kommunen ska vara organisatoriskt och personellt så förberedd att skadorna på människor, djur, miljö, egendom och samhälle minimeras.

Kommunens verksamhet ska bedrivas i så normala former som möjligt och med särskild hänsyn till människor med behov av stöd.

Kommunen ska skapa förutsättningar för effektiv och säker ledning för att värna befolkningen, trygga livsnödvändig försörjning och säkerställa viktiga samhällsfunktioner.

Krisledningsnämnd och tjänstemannaledning ska ha förmåga till samordning och beslut inom tre timmar från första larmning.

Kommunen ska vid behov kunna starta en krisledning inom tre timmar från första larmning.

Kommunens kommunikationsarbete ska tillgodose det externa och interna informationsbehov som händelsen orsakar. Kommunikationsinsatserna ska vara målgruppsanpassade, snabba, korrekta och ge fullständig information.

Kommunens planering ska omfatta förberedelser för att klara uthållighet under en längre tid.

Vid varje aktivering av krisledningen ska ett eller flera mål formuleras som tydligt beskriver vad den tillfälliga krisledningsorganisationen ska åstadkomma.

Lagstiftning

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), syftar till att kommuner och landsting ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner och landsting ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Kommunen ska enligt LEH fastställa en övergripande krisledningsplan som beskriver hur kommunen ska hantera extraordinära händelser.

Enligt en överenskommelse mellan Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som förtydligar kommunens skyldigheter enligt LEH, ska krisledningsplanen beskriva:

- Hur kommunen ska organisera sig under en extraordinär händelse.
- Hur kommunens organisation för krisledning leder, samordnar, samverkar samt säkerställer samband för att hantera en extraordinär händelse.
- Vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för ledning och samverkan som disponeras vid en extraordinär händelse.

Enligt LEH ska det i varje kommun finnas en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Vid höjd beredskap tillkommer att kommunstyrelsen har ledningsansvar för den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva. Beslut om höjd beredskap meddelas av regeringen.

Kommunen har enligt LEH ett geografiskt områdesansvar. I normalläge och fredstid ska kommunen verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet. Under en händelse ska kommunen verka för att samordna de krishanteringsåtgärder som olika aktörer vidtar. Kommunen ska även vid en händelse verka för att informationen till allmänheten samordnas.

Definitioner

Extraordinär händelse är en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommun eller landsting.

Med **samhällsstörningar** avses de företeelser och händelser som hotar och ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.

Med **samhällsviktig verksamhet** avses ur ett krisberedskapsperspektiv, en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall eller en störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Med inriktning och samordning avses enligt MSB:

- **Inriktning** är en orientering av tillgängliga resurser mot formulerade mål. Varje aktör har alltid en egen inriktning. När flera aktörer fungerar tillsammans finns det också en aktörsgemensam inriktning.
- **Samordning** är anpassning till aktiviteter och delmål så att tillgängliga resurser kommer till största möjliga nytta. Samordning handlar om att aktörer inte ska vara i vägen för varandra och kunna hjälpa varandra där det är möjligt.

Vad är en kris?

En kris är en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället samt hotar grundläggande värden och funktioner. En kris är ett tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och med en normal organisation. En kris är en oväntad händelse utöver det vanliga och för att lösa krisen krävs i vissa fall samordnade åtgärder från flera aktörer. En kris som föranleder att den centrala krisledningen aktiveras innebär förutom ovanstående även att:

- Det som inträffat eller hotar att inträffa är en kommunövergripande angelägenhet som berör flera av kommunens verksamheter, bolag och kommunalförbund eller har betydelse för organisationens funktionalitet eller anseende i stort.
- Det som inträffat eller hotar att inträffa är så pass omfattande att den berörda verksamheten behöver stöd för en effektiv hantering av krisen.

Krishantering i Mörbylånga kommun

Ansvar flyttar inte vid en kris. Den som har ansvaret under normala förhållanden har också ansvaret om en kris inträffar. I enlighet med grundprinciperna för svensk krishantering ska en kris så långt det är möjligt hanteras av den som drabbats.

- Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar även under krissituationer. Ansvar inkluderar också skyldigheten att vidta de åtgärder som krävs för att skapa stabilitet och krishanteringsförmåga samt att samverka med andra aktörer.
- Likhetsprincipen innebär att målsättningen under en krissituation är att krisorganisationen ska likna den ordinarie verksamheten i så stor

utsträckning som det är möjligt och genomsyras av en vilja att komma tillbaka till ordinarie verksamhet så snabbt detta går att genomföra.

- Närhetsprincipen utgår från närheten till det inträffade, både geografiskt och organisatoriskt. Händelsen ska hanteras där den inträffat av de som är närmast berörda och ansvariga.

Mörbylånga kommuns krisledningsplan utgår från ordinarie organisationsstruktur och beslutsvägar. Syftet med detta är att säkerställa kompetens och underlätta omställningen från ordinarie verksamhet till krishantering.

Ansvar vid en kris

I enlighet med ansvars-, likhets- och närhetsprinciperna ska en kris i kommunen hanteras av den verksamhet som drabbats i så stor utsträckning som detta är möjligt. Varje verksamhet ska analysera risker och sårbarheter samt dokumentera och rapportera in detta till kommunens riskhanteringsgrupp. Vidare ska verksamheterna upprätta handlingsplaner för att motverka sådana risker och sårbarheter samt vid behov skapa samordning av aktiviteter och mellan aktörer.

Den centrala krisledningen aktiveras i de fall den drabbade verksamhetens resurser inte räcker till för att hantera händelsen eller i situationer där samordning krävs mellan flera verksamhets- eller organisationsdelar.

Den centrala krisledningen aktiveras i första hand av tjänsteman i beredskap (TiB). För Mörbylånga kommuns del är det räddningschef i beredskap (RCB), på Räddningstjänstens station i Färjestaden som också har rollen som TiB, (RCB-TiB). Aktivering av den centrala krisledningen kan också ske via SOS Alarm. I en sådan situation ska RCB-TiB alltid informeras av kommundirektören eller dennes ersättare.

Observera att krisledningsnämndens ordförande alltid ska informeras av kommundirektören eller dennes ersättare om kommunen aktiverar sin krisorganisation.

Ansvar vid en extraordinär händelse

Vid en extraordinär händelse kan krisledningsnämnden ta över beslutsmandatet från övriga nämnder för att påskynda den politiska hanteringen av händelsen. Krisledningsnämnden har tre ledamöter och tre ersättare. Kommunfullmäktige utser bland krisledningsnämnden. Kommunstyrelsens presidium har också motsvarande roller som ordförande samt förste och andre vice ordförande i krisledningsnämnden.

Krisledning – anpassning av ordinarie ledning

Kommunens krisledningsarbete baseras på den nationella stabsmetodiken och MSB:s principer för ledning och samverkan. Krishantering och dess organisation måste också präglas av stor flexibilitet.

Krisledningen ska kunna påbörjas inom tre timmar med tydligt ansvar och en kunskapsnivå anpassad till händelsens art. Det ska inledningsvis också planeras för en utdragen hantering eller process.

Kommunens ansvar är alltid att fullfölja den ordinarie verksamheten så långt detta är möjligt i förhållande till den inträffade situationen. För att minska risken och konsekvenserna av en händelse, trygga hälsan och den personliga

säkerheten för människor samt hindra eller begränsa skador på egendom och miljö, krävs förståelse och bred kompetens inom krisberedskap i de olika verksamhetsdelarna.

Krisledningsarbetet ska också präglas av att berörda aktörer tidigt tar initiativ till samverkan vid en inträffad händelse. En kris innebär en sådan påfrestning att den ordinarie ledningsorganisationen behöver anpassas och förstärkas för att öka sin förmåga att hantera krisen och därför aktiveras en särskild krisledning.

Behovet och omfattningen av krisledningen kan variera beroende på den specifika händelsens karaktär. Följande indikatorer är exempel på när kommunen bör aktivera krisledning:

- Ordinarie arbetsmetoder och resurser räcker inte för att hantera situationen.
- Flera verksamhetsområden är berörda.
- Samordning krävs.
- Det finns ett stort behov av kriskommunikation.
- Det finns behov av att samverka med andra organisationer.

Den centrala krisledningsorganisationen

Den centrala krisledningen aktiveras vid kris eller hot om kris i de fall en nämnd, en verksamhet, ett bolag eller ett förbund behöver stöd i form av samordning och ledning från central nivå. Krisledningen ska hantera kriser i tre olika krislägen, störning, allvarlig händelse och extraordinär händelse. Det är kommundirektören eller dennes ställföreträdare som i samråd med den som har larmat, beslutar om vilket krisläge som ska aktiveras.

Störning innebär en inträffad händelse där den drabbade verksamheten kan hantera situationen med stöd av delar av krisledningen och andra experter.

Allvarlig händelse är en sådan händelse som för att kunna hanteras kräver stöd från andra delar av den kommunala organisationen och hela den centrala krisledningen som bland annat ska prioritera resurser. Det kan också vara aktuellt med stöd från andra kommuner, länsstyrelsen eller andra samhällsaktörer.

Extraordinär händelse är en händelse som förutsätter stöd från många av kommunens verksamheter samt offentliga, privata och frivilliga aktörer på regional eller nationell nivå. En extraordinär händelse kan kräva att krisledningsnämnden måste träda in och fatta övergripande beslut.

Krisledningsorganisationens uppbyggnad

KRISLEDNINGSNÄMND

Ordförande för krisledningsnämnden

KOMMUNENS LEDNINGSGRUPP

Sammanställande för ledningsgruppen

LEDNINGSTÖDET

Chefen för ledningsstödet

Det är krisledningsnämndens ordförande som bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Ordföranden fattar beslut på initiativ av räddningstjänsten, SOS Alarm, annan myndighet eller kommundirektören alternativt dennes ersättare. Krisledningsnämndens mandat och skyldigheter framgår både i LEH men också i krisledningsnämndens reglemente.

Kommunens ordinarie ledningsgrupp leder krisarbetet. Ledningsgruppen är kommundirektörens strategiska resurs för ledning och styrning av kommunens verksamhet.

Kommunens ledningsgrupp, vid behov utökad med annan egen personal samt VD för Mörbylånga Bostads AB (MBAB), kallas in vid en samhällsstörning eller extraordinär händelse. Uppgiften som ledningsgruppen får vid en sådan störning eller händelse utgår alltid från ordinarie uppdrag och arbete. I det fall krisledningsnämnden är verksam fattar den inriktningsbeslut som ledningsgruppen har att effektuera.

För att förstärka kommunens ledningsgrupp vid en samhällsstörning eller extraordinär händelse finns det ett ledningsstöd. Ledningsstödet arbete inriktas av ledningsgruppen.

Ledningsstödet övergripande uppdrag är att stödja krisledningsnämnd och ledningsgrupp vid en samhällsstörning eller extraordinär händelse. Ledningsstödet leds av en chef som samordnar arbetet som omfattar följande funktioner:

- Lägesbild & Analys.
- Kommunikation.
- Administration & Service.
- Ekonomi.

Ledningsstödet har följande konkreta uppgifter:

- Stödja politiker och chefer.
- Omvärldsbevakning och analys.
- Skapa och upprätthålla en aktuell bild av läget och bedöma utvecklingen på sikt.

- Ta fram underlag för beslut i kommunens ledningsgrupp och krisledningsnämnd.
- Verkställa beslut utifrån direktiv från kommunens ledningsgrupp och krisledningsnämnd.
- Samverka med andra organisationer.
- Vid behov delge fattade beslut inom kommunen samt följa upp dessa.
- Kommunikation internt inom kommunen och externt med andra aktörer.
- Kriskommunikation.
- Sammanställa och distribuera intern och extern information.
- Dokumentera beslut och händelser.
- Inventera resursbehov och säkerställa uthållighet.
- Ansvara för mat, dryck, lokaler, logistik, ekonomi, IT och telekommunikation.

De fysiska personer som ska ingå i ledningsstödet:s fyra funktioner kan variera något beroende på krisens art.

Om funktionen Lägesbild & Analys

Funktionen ansvarar för att skapa lägesbild och beslutsunderlag – analys och bearbetning, bidra till kommunikationsarbetet, förbereda och genomföra föredragningar, delge och följa upp beslut, dokumentera eget arbete, genomföra och representera vid samverkansmöten, göra prognoser, planera för åtgärder på längre sikt, planera för alternativ händelseutveckling, så kallad omfallsplanering.

Om funktionen Kommunikation

Ansvarar för extern och intern kommunikation kopplat till samhällsstörningen eller den extraordinära händelsen. Arbetet omfattar omvärldsbevakning i traditionella och sociala medier för att kunna beskriva bilden av händelsen eller störningen.

Funktionen tar fram underlag för vad som ska kommuniceras till olika behovsgrupper om samhällsstörningen eller den extraordinära händelsen. Funktionen samverkar med lokala och regionala aktörer avseende informationssamordning och svarar för den interna samordningen av information. Ständigt hålla information i olika kanaler, externt och internt aktuell och vid behov aktivera kommunens servicecenter.

Om funktionen Administration & Service

Stödjer krisledningsnämnd och kommunens ledningsgrupp med dokumentation efter behov samt utgör kanslifunktion åt chefen för ledningsstödet. Funktionen ger teknikstöd framförallt genom att stödja krisledningsnämnd, ledningsgrupp och ledningsstödet i övrigt med IT-support och telekommunikationer. Funktionen för loggbok över det egna arbetet. Funktionen stödjer ledningsstödet med personalförsörjning samt ger stöd till annan kommunal verksamhet med arbetstidsfrågor och arbetsmiljöfrågor som är kopplade till hanteringen av händelsen eller störningen.

Om funktionen Ekonomi

Funktionens arbetsuppgifter består av att:

- Säkerställa att ett särskilt konto finns upprättat.
- Förmedla behovet av en särredovisning av kostnaderna till berörda parter inom kommunens verksamheter.

Det är mycket viktigt att samtliga kostnader som uppstår i samband med krisledningsarbetet redovisas på ett särskilt konto. Det ökar möjligheterna att i efterhand direkt kunna se vad beslut och åtgärder har kostat och underlättar arbetet med att söka statsbidrag efter att krisen är över.

I krisorganisationen ingår även POSOM

Med POSOM menas psykologiskt och socialt omhändertagande av oskadade och deras anhöriga vid en olycka/kris.

POSOM-gruppen kan aktiveras av kommundirektören eller dennes ersättare, ordföranden för krisledningsnämnden, verksamhetsområdeschef eller chef för beredskapen inom vård- och omsorgsverksamheten, inre och yttre befäl i Polisområde Kalmar, RCB-TiB vid Räddningstjänsten Öland och av SOS Alarm.

Krisledningsplats

Om inget annat anges så samlas kommunens ledningsgrupp i stora sammanträdesrummet i kommunhuset på Trollhättevägen 4 i Mörbylånga tätort. Ledningsstödet samlas om inget annat anges i sammanträdesrummen Kassen och Fåken, också belägna i kommunhuset. Krisledningsplatsen är utrustad med reservkraft för elförsörjning, alternativ kommunikation i form av RAKEL(Radiokommunikation för Effektiv Ledning), samt har ett begränsat skalskydd.

Kommundirektören eller dennes ersättare, bedömer med utgångspunkt i händelsens art om det finns behov av att flytta krisledningsarbetet till den alternativa krisledningsplatsen som är räddningstjänstens lokaler på Storgatan 89 i Färjestaden. Lokalen är utrustad med reservkraft för elförsörjning, alternativ kommunikation via RAKEL samt har ett väl fungerande skalskydd.

Avslut

Vid en extraordinär händelse fattar krisledningsnämnden beslut om när nämndens verksamhet ska upphöra. Observera att detta endast avser krisledningsnämndens arbete då krisen fortfarande kan kräva en aktiv krisorganisation.

Kommundirektören eller dennes ersättare fattar tillsammans med chefen för ledningsstödet ett gemensamt beslut om när och hur krisorganisationen ska avvecklas och hur återgången till normal organisation sker. Detta kan med fördel genomföras successivt.

När ett sådant beslut om återgång till normal organisation har fattats ska följande beaktas:

- Att avvecklingen sker successivt.

- Att uppföljning av händelsen samt fortsatt stöd till de som drabbats sker inom ordinarie organisation.
- Att personalens eventuella behov av ledigheter, information och avlastande samtal ses över och följs upp.
- Att händelsens dokumentation avslutas och hålls ordnad för att underlätta uppföljning.
- Att krishanteringsinsatsen utvärderas.

Utvärdering och kunskapsåterföring

Efter varje insats där den centrala krisledningen varit aktiv ska en utvärdering göras. Ansvar för utvärderingen vilar på kommunens riskhanteringsgrupp. Resultat och lärdomar från utvärderingen ska sedan användas i krisorganisationen.

Höjd beredskap

Enligt Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap kan regeringen besluta om skärpt beredskap eller högsta beredskap.

Under högsta beredskap ingår all samhällsverksamhet i begreppet totalförsvar. I ett sådant läge har kommunen samma skyldigheter som vid extraordinära händelser i fredstid, dock med den skillnaden att kommunstyrelsen ansvarar för ledningen av den del av det civila försvar som kommunen ska bedriva.

Kommunen ska under höjd beredskap, eller när Ransoneringslagen (1978:268), i annat fall tillämpas, i den omfattning som regeringen i särskilda fall beslutar om:

- Vidta de åtgärder som behövs för försörjningen av nödvändiga varor.
- Medverka vid allmän prisreglering och ransonering.
- I övrigt medverka vid genomförandet av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.

Bilagor till krisledningsplanen

Samtliga bilagor till krisledningsplanen samlas i en särskild handbok för kris och säkerhet (jämför med ekonomi- respektive personalhandbok)

- Bilaga 1 Värden regering och riksdag vill skydda.
- Bilaga 2 Kommundirektörens checklista vid larmning.
- Bilaga 3 Om kommunens ledningsgrupp.
- Bilaga 4 Agenda ledningsgruppens möten.
- Bilaga 5 Protokollmall ledningsgruppens möten
- Bilaga 6 Om ledningsstödet.
- Bilaga 7 Chefen för ledningsstödet.
- Bilaga 8 Protokollmall ledningsstödet möten.
- Bilaga 9 Åtgärder vid avlösning ledningsstödet.
- Bilaga 10 Ekonomifunktionen ledningsstödet.
- Bilaga 11 Administration & Service ledningsstödet.
- Bilaga 12 Lägesbild & Analys ledningsstödet.
- Bilaga 13 Kommunikation ledningsstödet.
- Bilaga14 Krisinformationsplan.
- Bilaga 15 Mall ledningsstödet för Tankestöd antaganden konsekvenser framåt.
- Bilaga 16 Mall ledningsstödet Fördjupat underlag resurser.
- Bilaga 17 Mall ledningsstödet Gemensamt prioriterade åtgärder.
- Bilaga18 Mall loggbok.
- Bilaga19 Mall kommunens egen lägesbild.
- Bilaga 20 Arbeta efter helhetssynen.
- Bilaga 21 POSOM.
- Bilaga 22 Larmrutiner.
- Bilaga 23 Lokaler för krisledningsorganisationen.
- Bilaga 24 Krisledningsnämnden.
- Bilaga 25 Reglemente för krisledningsnämnden.